

Niukempi ruokinta riittää suomenlammasuuhille

RIITTA SORMUNEN-CRISTIAN, MTT

Siitokseen jätetyt suomenlammasuuhikaritsat voidaan kasvattaa lihakaritsoiden suositusten mukaisesti tuotoksen siitä kärsimättä. Astutuskauden lisäruokintaa ei ole tarpeellista antaa aikuiselle suomenlammasuuhelle. Maidontuotantokaudella kahta ja kolmea karitsaa imettävien uuhien energian ja valkuaisen saantia voidaan vähentää ainakin 10 prosenttia. Suomenlampaan energia- ja valkuaisen tarvesuositukset ovat liian suuria ja vaativat tarkentamista.

Nykyiset suositukset on julkaistu vuonna 1996 ja ne ovat kooste ruotsalaisista, norjalaisista, ranskalaisista ja brittiläisistä normeista. Kotimaisiin tutkimustuloksiin ne eivät perustu. Ulkomaisia suosituksia on joko hieman muokattu tai otettu käyttöön sellaisenaan.

Suomenlammas eroaa etenkin sikiävyydeltään ulkomaisista roduista. Lisäksi lampaiden ruokinnassa käytetään Suomessa erilaisia rehuja kuin ulkomailla. Niinpä onkin ollut epäselvää, soveltuvatko ulkomaiset ruokintasuositukset myös suomenlampaalle. Ruokintasuosituksista ovat puuttuneet myös ohjeet siitoskaritsoiden kasvattamiseen. Ruokinnan oikea mitoitus on kuitenkin erityisen tärkeää kasvaville, ensi kertaa poikiville nuorille uuhille.

Ei liikaa, eikä liian vähän rehua

Syntyvistä karitsoista 14-22 prosenttia jätetään vuosittain siitokseen. Siitos- ja lihakaritsoita ei yleensä erotella eri kasvatusryhmiin, koska halutaan säästää tilaa ja työtä. Jos siitoskaritsoita ennen puberteettia, ensimmäisen tiineyden ja maidontuotannon aikana ruokitaan liian voimakkaasti, maitorauhasen kehitys ja eläimen maidontuotantokyky saattavat kuitenkin alentua. Vastaavasti liian niukka ruokinta pidentää kasvatuskautta, lisää ruokintakustannuksia ja aiheuttaa tiinehtyvyyshäiriöitä.

Liha- ja siitoskaritsoille samat suositukset

MTT:n tutkimuksessa selvitettiin, miten ruokinnan voimakkuus vaikuttaa siitosuuhikaritsan tuotantoon vieroituksesta astutukseen ja ensimmäisen tiineyden ja maidontuotantokauden aikana. Voimakas kasvatuskauden ruokinta nopeutti siitoskaritsan kiimaantuloa ja tiinehtymistä. Eniten energiaa ja valkuaista saaneiden uuhien sikiävyys oli myös suurin. Nuoret uuhet saivat keskimäärin kolme

karitsaa. Näin suuri sikiävyys on kuitenkin ensi kertaa poikiville uuhille enemmän haitta kuin hyöty.

Voimakas ruokinta aiheutti nuorille uuhille luomisia ja jalkasairauksia. Runsas väkirehuruokinta vähensi maidon rasvapitoisuutta ja hieman valkuaispitoisuutta. Parhaiten maitoa tuottivat lihakaritsan ruokintasuositusten mukaan ruokitut uuhet.

Siitokseen jätetyt suomenlammasuuhikaritsat voidaan kasvattaa antamalla väkirehua kuiva-aineena enimmillään 63 grammaa metabolista elopainokiloa (=elopainokilo0.75) kohden tuotoksen siitä kärsimättä. Siitoskaritsan sopivana kasvunopeutena kahdeksan viikon iässä tapahtuvasta vieroituksesta astutukseen pidetään 100-200 grammaa päivässä.

Nuoret uuhet tarvitsevat lisärehua astutuskaudella

Kaikille uuhille on suositeltu annettavaksi astutuskaudella lisärehua eli flushingia. Käytännössä lisärehuna annetaan ohraa tai kauraa 0,3 rehuyksikköä uuhta kohden päivässä 2-3 viikkoa ennen astutuksen alkamista sekä astutuksen aikana.

Huonosti sikiävillä roduilla jopa 0,2 karitsan lisäys sikiävyydessä saattaa merkitä huomattavaa tulonlisäystä lampurille. On kuitenkin tärkeää, että uuhi itse pystyy kasvattamaan karitsansa. Tällöin säästytään keinoruokinnan aiheuttamilta lisäkustannuksilta. Aikuinen suomenlammasuuhi tuottaa kerralla keskimäärin 2,6 karitsaa, joista 10-16 prosenttia joudutaan kasvattamaan keinoruokinnassa. MTT:n tutkimuksessa flushing nopeutti ensi kertaa poikivien uuhien kiimaantuloa lokamarraskuussa, mutta se ei lisännyt nuorten eikä vanhojen uuhien sikiävyyttä. Flushing ei jouduttanut kiimaantuloa elosyyskuussa.

Suomenlammas tuottaa paljon maitoa

Maidontuotantokaudella uuhien ravinnontarpeeseen vaikuttavat elopaino ja tuotettu maitomäärä. Nykyisissä maidontuotantonormeissa oletetaan, että uuhien maitotuotos on noin yksi kilo päivässä per imevä karitsa. MTT:n tutkimuksissa yhtä, kahta ja kolmea karitsaa imettäneet aikuiset suomenlammasuuhet tuottivat maitoa kuitenkin 2,5, 1,7 ja 1,0 kiloa karitsaa kohden päivässä. Energia- ja valkuaisnormien muuttaminen 10 prosentilla ei vaikuttanut kahta ja kolmea karitsaa imettäneiden uuhien maitotuotokseen, uuhien elopainoon eikä karitsoiden kasvuun. Sen sijaan yhtä karitsaa imettäneiden uuhien ruokinnan vähentäminen vähensi huomattavasti myös maitotuotosta.

*Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 3/2001: 16
sähköposti riitta.sormunen-cristian@mtt.fi
puhelin (03) 4188 3640*

